

Sharing City Umeå: Integration Tomtebo

September 2021

**Sharing
Cities
Sweden**

A NATIONAL PROGRAM
FOR THE **SHARING**
ECONOMY IN CITIES

**Sharing
Cities
Sweden**

Sharing Cities Sweden is a national program for the sharing economy in cities. The program aims to put Sweden on the map as a country that actively and critically works with the sharing economy in cities. The objectives of the program are to develop world-leading test-beds for the sharing economy in Stockholm, Gothenburg, Malmö and Umeå, and to develop a national node in order to significantly improve national and international cooperation and promote an exchange of experience on sharing cities.

Sharing Cities Sweden is carried out within Viable Cities, a Swedish Innovation Programme for smart sustainable cities, jointly funded by the Swedish Innovation Agency (VINNOVA), the Swedish Energy Agency and the Swedish Research Council for Environment, Agricultural Sciences and Spatial Planning (FORMAS).

Bakgrund

Umeå kommun har ett avtal med Migrationsverket att ta emot nyanlända personer så att dessa personer utifrån sina egna förutsättningar får professionellt stöd att så snabbt som möjligt. Det innebär bland annat att få stöd i att lära sig svenska, komma i arbete och klara sin egen försörjning. Hur många nyanlända personer som kommunen är skyldig att ordna boende till styrs av det kommunavtal som Länsstyrelsen beslutar om. För Umeå kommun har denna siffra varit 135 anvisningar 2019, 100 anvisningar 2020 och 75 2021.

Kommunens ansvar kring flyktingmottagningen omfattar bland annat hjälpa nyanlända med bostadsförsörjning, försörjningsstöd vid vissa situationer, undervisning i svenska för invandrade (SFI), samhällsorientering, skola, förskoleverksamhet, barnomsorg och insatser från socialtjänsten.

Enheten *Integration Bosättning* arbetar för att etablera en god mottagande av nyanlända vuxna personer och deras familjer som blir anvisade till Umeå kommun via Migrationsverket efter att de har fått uppehållstillstånd. De nyanlända har tidigare antingen bott på ett anläggningsboende i en kommun i Sverige, eller kommit på kvot genom FN:s flyktingorgan UNHCR eller som anknytning till en familjemedlem eller ett ensamkommande barn. Integration Bosättning ansvarar även för nyanlända personer som har valt att bosätta sig självmant i Umeå, utan anvisning.

När en nyanländ har blivit anvisad till Umeå ordnar Integration Bosättning boende i kommunen. Integration Bosättning samarbetar med kommunala men även privata bostadsbolag för att kunna erbjuda boende för de nyanlända. En strävan har varit att erbjuda nyanlända individer och familjer lägenheter som är geografiskt utspridda i Umeå för att främja integrationen, i och med de höga anvisningstalen de senaste åren i kombination med bostadsbristen i kommunen har det blivit svårare för Integration Bosättning att få tag i lägenheter. Integration Bosättning erbjöds 2018 att hyra samtliga lägenheter i ett helt hyreshus av en privat fastighetsägare. I hyreshuset finns 43 lägenheter som är anpassad för mindre familjer, par och/eller singelhushåll. För att skapa en hållbar miljö och goda förutsättningar för integration för de nyanlända som bor i fastigheten, har det övergripande syftet för delprojektet varit att testa och arbeta för att utforska hur resurser kan tillskapas till de boende som bor i denna fastighet på ett socialt hållbart sätt via delningstjänster.

Att främja integration och socialinkludering genom delningsekonomi har varit både utmanande och lärande för Integration Bostäder. Umeå kommun har en väl fungerande organisation för att ta hand om nyanlända, med inriktning på struktur och ett gott mottagande. Arbetet sker i samverkan med andra aktörer. Genom att dela och låna av varandra använder vi jordens resurser mer hållbart och minskar vårt klimatavtryck. Projektet har jobbat innovativt med att utveckla delningstjänster som främjar integration och social inkludering. Genom delprojektet har *Integration Bosättning* strävat för att utveckla morgondagens delningstjänster och bidra till ett hållbart Umeå.

Mål och syfte med testbädden Integration Tomtebo

Fokus för projektet är att undersöka hur delningslösningar bidrar till ökad tillit, ett mer jämställt samhälle och resurshushållning i en växande och tätare stad. Delprojektet Integration Tomtebo kan kopplas mot de tre globala hållbarhetsmålen; Mål 10, minska ojämlikhet, Mål 11, att städer och

bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara och Mål 12; att främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

Det övergripande målet med delprojektet är att skapa en hållbar miljö och goda förutsättningar för integration. Projektet strävar att resurser kan tillskapas till de boende som bor på hyreshuset på Tomtebo via delningstjänster på så sätt att skapa möjlighet till social hållbarhet.

Genom delprojektet syftar vi på Integration Bosättning att utforska hur delningsekonomi kan främja integration och social inkludering. Genom att sprida kunskap om delning samt att få målgruppen att dela resurser inom Tomtebo och Umeå på effektivare sätt syftar projektet till att främja integrationen av nyanlända. Vidare ska projektet att testa och utveckla delningstjänster som leder till en god social inkludering och integration.

Syftet kan ytterligare konkretiseras genom nedanstående effektmål:

- utreda behov av delningstjänster
- skapa information kring delningstjänster för målgruppen
- skapa en kunskapsbank kring delningstjänster som redan finns i Tomtebo och Umeå
- möta efterfrågan av resurser: utveckla och testa delningstjänster som främjar social inkludering och integration
- skapa nya mötesplatser och bygga tillit
- utreda och testa nya möjligheter genom delningstjänster

Målgrupp för projektet

Den primära målgruppen är nyanlända personer i etableringsprocessen, sekundära målgruppen är grannar och de boende i närmiljön. Vad vi menar med nyanlända är de som blivit anvisad till Umeå kommun av migrationsverket. Dessa är asylsökande, flyktingar, kvotflyktingar och anhöriga invandrare som har utomeuropeiskt bakgrund. Delprojektets målgrupp är avgränsad i första hand till de som bor i hyreshuset som Integration Bosättning hyr av fastighetsbolaget Amasten för att hyra ut i andra hand till nyanlända som anvisats till Umeå kommun av Migrationsverket.

Under maj 2021 bodde 40 hyresgäster på fastigheten, dessa kom från 14 olika länder och pratade 10-tal olika språk. Ålder på hyresgästerna varierade men de flesta var unga män.

Resurser i projektet:

Carina Lindberg, enhetschef för Avdelningen för Integration-arbetsmarknad och bosättning har varit en stor resurs under hela projektiden. Ahmet Gümüşcü har arbetet i projektet som delprojektledare sedan 2018115. Ahmet arbetade 5 % under november och december 2018 för att senare arbeta 50–60% under resterande projektid. Barbhro Gustafsson, planeringssekreterare, har arbetat 50 % under hela projektiden genom att ha ständiga kontakter med de boende och olika interna samt externa aktörer för att samarbeta kring integration.

Området och fastigheten:

Tomtebo är området som hyreshuset har sin geografiska placering är en av Umeås nyaste och snabbast växande stadsdelar. Här finns både flervåningshus i form av hyresrätter och bostadsrätter samt villor. Stadsdelen erbjuder både närhet till natur och vatten, samt har god kommunikation. Tomtebo har närhet till universitetet och ligger endast 5 km från centrala Umeå. Stadsdelen är nära Nydalasjön och har goda kommunikation via promenadvägar och faciliteter som grillplatser, motionslingor och äventyrslekpark. Stor andel av befolkningen som bor på Tomtebo är under 20 och många barn i åldrarna 1–5. I området finns det 6 förskolor och 2 grundskolor.

Bostadsbolaget Amasten har två likadana fastigheter som är hyresrätter i Tomtebo. Huset som Umeå kommun hyr, består av 44 lägenheter, 40 lägenheter som är ett rum och kök, och 4 lägenheter med två rum och kök på ca 32–52 kvm. Huset har fyra våningar samt ett vindsplan. Samtliga lägenheter är yt- och energieffektiva med modern och ljus inredning.

Lägenheterna är ljusa, moderna och trygga. Samtliga lägenheter har balkong och kombimaskin. Den effektiva planlösningen gör det enkelt att möblera och de vita väggarna samt inredningen skapar ljusa rum. Den öppna planlösningen mellan kök och vardagsrum skapar sociala ytor för umgänge. Samtliga lägenheter har modern standard med vitvaror från Siemens. Köks- och badrumsinredning kommer från IKEA och har smarta förvaringslösningar. I badrummet finns golvvärme samt handdukstork. På vinden finns lägenhetsförråd till samtliga lägenheter och framför huset finns både bil- och cykelparkering. På gården finns ett hus med både sop- och barnvagnsrum.

Utmaningar:

- Att det skulle kunna uppstå oro i grannskapet på grund av ett helt hus med nyanlända personer som har knappa kunskaper om att bo och leva i svenska samhället,
- Att målgruppen har bott en begränsad period i Sverige, har knappa kunskaper om Sverige och kan inte prata Svenska,
- Att det kan uppstå motsättningar bland de som bor i huset på grund av att komma från olika länder, tillhöra olika etniciteter, ha olika kulturella bakgrund, religion eller trosuppfattning, ålder eller haft en historia av konflikter innan flytt till Sverige,
- Att många i gruppen bor under samma "tak" och inte har naturliga mötesplatser att träffa Svenskar
- Att personer som flyttar till huset har olika utbildningsbakgrunder vilken kan påverka mottagligheten för information samt förståelsen för delningsekonomi
- Att huset är kompakt byggd och inga samvaroutrymmen finns

- Att största delen av lägenheter är ettor (40 st samt 4 st 2:or)
- Att Covid-19 pandemin bröt ut och gjorde det svår för träffar och möten

Utveckling & test:

Informationshämtning & Workshop:

I början av projektiden genomfördes en kartläggning av arbetssätt samt målgruppens behov genom intervjuer samt workshop med handläggare som arbetar på enheten Integration Bosättning, och SFI för att inhämta information och ta del av erfarenheter av målgruppen. Handläggarna fick svara på frågor kring målgruppens behov, utmaningar kring att arbeta med målgruppen, styrkor som målgruppen kan bidra med, utmaningar i kommunen och möjligheter som delningsekonomi kan tillskapa. Underlaget kompletterades med statistik över demografi i området för att se vilka delningstjänster som skulle kunna passa.

Vidare genomfördes intervjuer och workshop med de första boende som flyttat till huset där syftet var att ta reda på målgruppens kunskaper om delningsekonomi, behov av delningstjänster och inställningar kring delning. Informationsinhämtningen resulterade i tre huvudområden som gruppen hade behov av samt kunde bidra med egna kunskaper och erfarenheter.

Kommunikation

- Saknar cykel
- Hjälp med att bära möbler...etc.
- Tillgång till buss/bil

Verktyg och utrustning

- Verktyg för hemmet
- Fritidsutrustning
- Tillgång till dator..

Information

- Svenska samhället, fritid, bibliotek, aktiviteter
- Social samvaro, fika, matlagning
- Hur hittar man jobb / praktik

Informationsinsatser:

Eftersom målgruppen hade varit begränsad tid i Sverige och Umeå, genomfördes alltid i början av deras flytt till hyreshuset en introduktion samt tal med planeringssekreteraren Barbro. Sedan informerades också boende både i enskild och i grupp kontinuerligt om de olika delningstjänster, aktiviteter samt sociala tillställningar de kunde delta genom de olika föreningar. Olika aktörer, såsom från offentliga, privata men även ideella verksamheter har bjudits in kontinuerligt till huset för att informera och ge råd kring de områden som de är verksamma vid.

Nedan kommer kortfattat summering av några av de informationsinsatser som har genomförts:

- Varje tisdag har det funnits drop-in rådgivning och information i huset där en av lägenheterna har gjorts om till kontor. Denna kontorslägenhet har varit öppen för föreningar att låna för att informera om sina verksamheter samt att ha aktiviteter med målgruppen,
- Informationsanslagstavla: En stor anslagstavla sattes i tidigt skede av projektet upp i foajén i fastigheten där skriftlig information på olika språk kunde tillgängliggöras. Informationen kunde handla om råd & tips till målgruppen om olika aktiviteter, delningstjänster eller information från olika föreningar & verksamheter.
- Delprojektledaren (Ahmet) har veckovis sammanfattat några av de aktiviteter som pågår i Umeå som målgruppen kan delta för att synliggöra aktiviteter, delningstjänster och få målgruppen att aktivera sig,
- Alla som flyttat till huset har fått en genomgång av biblioteken i Umeå med rundvandring och information samt erbjudande om att få ett bibliotekskort,
- Föreningsbyrå har informerat om de olika föreningar som finns i Umeå,

- Kyrkan på Tomtebo har kontinuerligt informerat om deras aktiviteter samt erbjudit att låna ut kanot från ett café vid Nydalasjön som kyrkan bedriver. Kyrkan har också informerat om sina volontärverksamheter där några i målgruppen engagerade sig kring och fick ytterligare kontakter.
- Röda Korset, Umeå kretsen har kontinuerligt besökt huset och informerat om sina aktiviteter som är inriktad mot målgruppen samt aktiverat vissa av de boende att vara aktiva vid deras volontärverksamheter. De boende har även bjudits till deras verksamheter som är i centrala Umeå.
- Energi och klimatrådgivarna i Umeå (Umeå kommun) har återkommande informerat om energianvändning i lägenheterna samt hur de boende kan minska sina energikostnader så som el, varmvatten, värme.
- Ekonomi och Skuldrådgivarna i Umeå (Umeå kommun) har återkommande informerat och gett råd kring hantering av privatekonomi
- Naturskolan har kontinuerligt informerat om återvinning & avtalsortering i huset.
- Föreningen Vän i Umeå har kontinuerligt besökt hyreshuset för att informerat om sina aktiviteter som är riktat till målgruppen så som; språkcaféer, läxhjälpcaféer, matlagingscaféer, vän-matchningar, lägerverksamhet, fotbollsträning, volleybollträning, utflykter etc.
- Företaget Wheels Umeå, har besökt huset för att informera om att de säljer cyklar som är återvunna
- Arbetsmarknadskoordinator Sara Abdu, har kontinuerligt besökt huset för att informera om arbetsmarknaden, att söka jobb, praktikplatser, hjälp och stöd som enheten arbetsmarknad kan erbjuda. Dessa möten har resulterat i att flera i målgruppen har kommit i kontakt med arbetsgivare och kunde få praktik samt jobba extra.
- Stadsodling Tomtebo har informerat om deras aktiviteter och bjudit in de i huset att engagera sig kring stadsodlingen.

Möta efterfrågan:

För att möta efterfrågan av de sociala och materiella delningstjänster som målgruppen hade behov av samarbetade projektet med en rad av aktörer inom olika sektorer. Avsaknad av verktyg och utrustning samt kommunikationssvårigheter var två stora behovsområden som målgruppen och handläggarna påpekade.

För att möta behovet av enklare kommunikation inköptes i början av projektfasen 8 cyklar från returbutiken så att en cykelpool kunde startas. Cykelpoolen har varit en uppskattad tjänst i huset vilket gjorde det enklare för de boende att ta sig ut och utforska Umeå, samt att ta sig till olika aktiviteter. Det inrättades även en delningstjänst för verktyg som kunde bokas och lånas via projektmedarbetarna. I kontoret som upprättades i huset har det funnits tillgång till dator där de boende kunde komma under dropp-in tiderna på tisdagar eller annan bokad tid för att använda datorn och komma ut till internet.

Vidare har det kontinuerligt informerats om Fritidsbanken samt i vissa fall har projektmedarbetarna rent praktisk följt med till Fritidsbanken i Umeå för att låna fritidsutrustning.

Skapa mötesplatser & testa nya möjligheter

För att skapa mötesplatser och testa nya möjligheter har olika aktiviteter genomförts utifrån behov och idéer från målgruppen.

Att inreda ett av 2-rumslägenheterna som kontor/möteslokal där både målgruppen och olika föreningar har haft tillgång till har gynnat den sociala inkluderingen och integrationen där gruppen har fått ta del av information och möte med olika aktörer i samhället. Under projektperioden har vi haft Drop-in-rådgivning på tisdagar vilket har bidragit till hjälp och stöd ständigt har varit tillgänglig.

Ett av förslagen var att starta ett delningsbord i foajén i hyreshuset där de boende i huset kunde dela med sig av de saker de ville ge bort. Detta var ganska lyckat och när en sak inte hade fått ny ägare inom en vecka skulle den saken plockas bort av ursprungsbäddaren. Många i huset uppskattade detta och vi kunde se att det ständigt var nya saker i omlopp på delningsbordet.

Under februari 2020 genomfördes en klädbyttardag i samarbete med Röda Korset och Svenska kyrkans second hand butiker. Klädbyttardagen genomfördes i husets bottenplan och flertal boende i Integrationshuset engagerade sig i planeringen samt under genomförandet. Ca 160 personer från olika stadsdelar deltog. Utifrån en enkät som 88 personer svarade kunde det konstateras att de flesta som deltog var mycket positiva till dagen. Målgruppen kunde genom denna dag få praktiska kunskaper i hur delning kunde genomföras samt att de fick knyta flertal kontakter. Cirka 3 000 plagg inlämnades inför kläddelningssdagen och ca hälften, de kläder som blev över skänktes till Röda Korsets secondhand-butik i Umeå.

Under projektperioden samarbetades också med enheten för Informatik där Per Léven och Oskar Ahlman tog fram en digital delningsplattform UMIGO. Innan UMIGO lanserades bjöds ca 20 föreningar och studieförbund in till en workshop. UMIGO plattformen användes dock inte i den utsträckning som önskades av målgruppen eftersom många i målgruppen hade knappa erfarenheter av digitala plattformar för delning samt att den mellanmänniska kontakten är viktigare i ett tidigt skede av migrationstiden.

Samverkan:

Under projektperioden har vi samarbetat brett med en lång rad olika aktörer:

- WSP: Samarbete med hållbarhetsstrateg Hanna Ljungqvist, angående att ta fram ett förslag för process kring handlingsplan.
- Coompanion Nord: Samarbete med affärsutvecklare Rehman Amin kring information om uppstart och företagsutveckling.
- Vuxenutbildningen i Umeå: Samarbete kring information och rådgivning om svenska för invandrare (SFI).
- Integration arbetsmarknad: Samarbete med arbetsmarknadscoordinator Sara Abdu, angående jobbspår, praktikplatser och kontakter. Sara har kontinuerligt under projektets gång informerat de boende som delprojektet riktat sig till.
- Energirådgivarna i Umeå: Samarbete kring energianvändning i lägenheterna. Riktad information till målgruppen och grannar.
- Föreningen Vän i Umeå: Information kring aktiviteter, samarbete kring cykelkaravan, matcafé, språkcafé, läxhjälpcafé som senare utvecklades på digitalplattform.

- Svenska Kyrkan i Tomtebo: Samarbete kring olika aktiviteter, bl a. klädbyttardag, sy & lagnings hörna, kanotutlåning & utflykter
- Stadsodlingen i Tomtebo: Flertal kontakter med Karin Nordqvist och samarbete kring Tomtebo stadsodling.
- Ålidhems bibliotek: Information om biblioteken och lånekort. Hanne Eklund har vid flertal gånger visat runt på biblioteket och informerat målgruppen.
- Stadsbiblioteket: samarbete kring information om biblioteken.
- Projektet Stärkta bibliotek: Målgruppen har fått återkommande information som är särskild riktad till nyanlända om biblioteken och vilka tjänster biblioteken kan erbjuda.
- Naturskyddsföreningen, Umeå, samarbete kring klädbyttardag samt information om att vara ute i naturen
- Röda Korset, Umeå kretsen, samarbete kring aktiviteter, bl a klädbyttardag, aktiviteter och volontärverksamhet för att motverka ensamhet.
- Ekonomi och Skuldrådgivarna i Umeå: samarbete kring riktade informationsinsatser för målgruppen.
- Umeå universitet, Institutionen för socialt arbete – Eva Wikström, samarbete kring föreläsningar riktad till handläggarna om integration & social hållbarhet inom bostadsområdet.
- Umeå Universitet, Institutionen för geografi – Madeleine Eriksson, samarbete kring föreläsningar riktad till handläggarna om integration & social hållbarhet inom bostadsområdet.
- Umeå Universitet, Institutionen för Informatik - Per Levén & Oskar Ahlman, samarbete kring att ta fram en digital plattform – UMIGO. Halvdag med Umu-studenter, enheter för informatik, idépitchar om digitala lösningar kring delning.
- Umeå Universitet, Handelshögskolan – Sujit Nair & Medhaine Gaim, samarbete med mastersstudenter att ta fram olika förslag på affärsmodeller som kan främja integration genom delningsekonomi.
- Returbutiken Umeå – samarbete kring införskaffning av begagnade cyklar.
- Wheels Umeå – Samarbete kring cyklar. Lån & inköp.
- Cykeljuntan Umeå, samarbete kring underhåll av cyklar.
- Amasten fastigheter, samarbete kring frågor om boende
- Rulla Umeå, möte om att starta en bilpool i Tomtebo.
- Naturskolan Umeå, samarbete kring informera de boende om *återvinning & avtalsortering*.
- Informationsmöte om trafiksäkerhet med NTF (Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande)
- Kommunikationsbolaget HEJA!: samarbete kring planering av en event & aktiviteter kring huset på Tomtebo.
- Kulturhuset Klossen – Ålidhem: samarbete kring information om aktiviteter.
- Fritidsbanken Umeå: Information, lån av fritidsutrustning.
- Dalkarså folkhögskola: Samarbete kring information om folkskolespåret, deltagande i event kring att ta fram en digital plattform.
- Studieförbundet, Bilda, Studieförbundet, ABF, Folkuniversitetet, Information om folkskolespåret, deltagande i event kring att ta fram en digital plattform.
- Delprojektet dela grönytor: Aktiviteter i paviljongen som byggs.

Reflektion

Att få vara med som testbädd i Sharing City Umeå har verkligen skapat nya innovativa arbetsätt för Integration Bosättning. Genom projektet har verksamheten fått möjlighet att testa, utvecklat och utvärderat olika idéer och involvera målgruppen inom delningsekonomi. Integration Bosättning har också fått kontakter till ett brett nätverk av föreningar och organisationer och därigenom satt verksamheten i ett sammanhang. Målgruppen som vi har arbetat med har uppskattat närheten av kontakter med projektmedarbetare, handläggare på enheten och de olika föreningar och verksamheter som de har mött i huset. Workshopen som genomfördes bland handläggarna och målgruppen har gett oss mycket kunskaper och insikt om behoven och utmaningarna via vilka vi kan utveckla arbetet med integration inom verksamheten. Dock har vi också kunnat konstatera att det har varit svårt att få kontakter med personer i närmiljön och att skapa naturliga forum för mellanmänniska kontakter där integration och social inkludering kan frodas. Det är något som vi kommer ta med oss i framtiden och fortsätta utveckla delning som arbetsmetod.